

Emolehmätuotannon parhaat käytännöt - Laidunkauden ratkaisuja

Minustako emotuottaja 19.4.2017

Susanna Vehkaoja, AtriaNauta

AtriaNauta

AtriaSika

AtriaSiipi

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

ATRIA

Hyvä ruoka – parempi mieli.

Laiduntamisen merkitys emolehmätilalla: työmenekki

- Lannanpoistotyöt jää pois
- Kuivitustyöt jää pois
- Rehunjako jää pois
- Sorkkahoidon tarve vähenee oleellisesti
- Laidunkauden ajalle ei tarvitse korjata rehua (työ, muovi, säilöntä, siirrot, siilot)
- Laidunkauden ajalle ei tarvitse hankkia kuivikkeita (työ, varastot, kustannus)
- Eläinlääkintätyö vähenee

Laiduntamisen merkitys emolehmätilalla: ravitseminen

- Kevätpoikivat: laidunrehun laatu- ja maitotuotoskäyrä saman muotoisia
- Alkukesästä paras rehu, tiinehtyminen ja korkein maitotuotos
- Loppukesästä rehun laatu laskee ja laidunkausi lopulta päättyy: vieroitus ja emojen umpeenpano

Laiduntamisen merkitys emolehmätilalla: ravitsemus

- Syyspoikivat luonnonlaitumella tai heikkokuntoisilla muilla laitumilla:
 - Helppo ruokinta emoilte ilman lihomista
 - Ei huolta vasikoiden kasvusta ja kunnosta, koska vasikat eivät ole mukana (lisärehun antaminen perinnebiotoopeille kielletty)

Laiduntamisen merkitys emolehmätilalla: hedelmällisyys

- Kevätpoikivassa karjassa mahdollista rakentaa astutusryhmiä ilman rakennuksen asettamia rajoitteita
- Hyvät olot kiima- ja astumiskäyttäytymiselle - tapaturmavaara pieni
- Olosuhteiden ja ruokinnan äkillinen muutos parempaan laidunkauden alussa voi tehostaa kiimaan tuloa
- Luonnonvaloa ulkona aina enemmän - parantaa hedelmällisyyttä

Laiduntamisen merkitys emolehmätilalla: terveys

- D-vitamiini auringosta ja muut vitamiinit laidunrehusta parantavat eläinten yleiskuntoa ja vastustuskykyä liikunnan tuomien etujen lisäksi
- Ulkoilmassa taudinaiheuttajat eivät leviä yhtä helposti kuin ahtaissa sisätiloissa
- Hyvissä laidunoloissa eläimet pysyvät puhtaana eikä rehu ja sonta sekaannu

Laiduntamisen merkitys emolehmätilalla: käyttäytyminen

- Lajinmukainen käyttäytyminen mahdollista -> parantaa eläinten hyvinvointia -> parantaa tuotosta
- Mallioppiminen: vasikat oppivat emoja seuraamalla kunnioittamaan aitoja ja suhtautumaan luottavaisesti ihmiseen
- Naudat ovat helpommin käsiteltäviä ja tottuvat erilaisiin ryhmäsiirtoihin
- Laiduntaessaan eläimet tottuvat erilaisiin maaston muotoihin, ääniin, olioihin, yllätyksiin

Laiduntamisen merkitys emolehmätilalla: imago

- eläinten näkeminen omin silmin hyvällä laitumella tuo mielihyvää kaikille – sekä maaseudun että kaupunkien asukkaille
- Emo-vasikkasuhteen seuraaminen kiinnostaa ohikulkijoita
- Siitossonnit herättävät pelonsekaista kunnioitusta

Laiduntamisen merkitys emolehmätilalla: maisemanhoito

- Emolehmät voivat laiduntaa alueilla, joiden koneellinen niitto on vaikeaa tai mahdotonta
- Emolehmät pitävät jossakin määrin kurissa myös ojanpientareet, vesistöjen rannat

Laiduntamisen tavoitteet

- Edullinen ruokinta kesäkuun alusta elokuun loppuun
- Emojen kuntoutuminen (kuntoluokka ylös)
- Emojen lihaskunnon parantuminen
- Hyvä kasvu vasikoille = hyvä maitotuotos
- Emojen hyvä tiinehtymisprosentti
- Karjan hyvä terveys, kiiltävä ja puhdas karvapeite
- Myös kiviset lohkot hyötykäytössä

Pihvivasikka laidunkauden onnistumisen mittarina

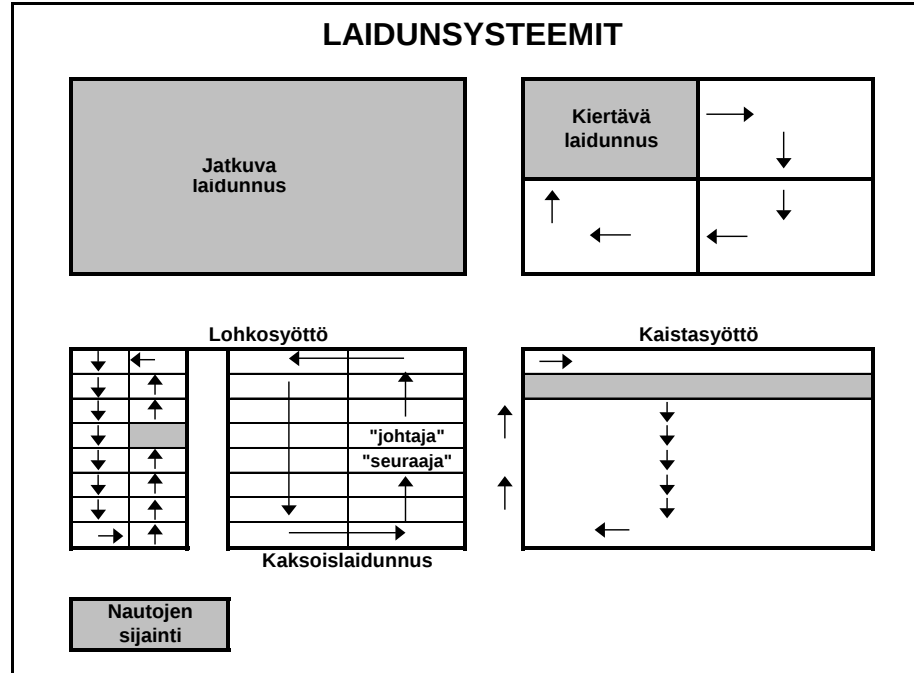
- Vieroitettuja vasikoita 95-98 % syntyneistä
- Vieroituspaino 50 % emän painosta
- Vasikoiden kasvu vähintään 1200 - 1300 g/pv syntymästä vieroitukseen
- Ei loisten aiheuttamia tappioita

Laiduntamisen erikoismuodot

- Luomulaidun
- Luonnonlaidun
- Laidunpankki/ laiduneläinten vuokraus
www.laidunpankki.fi
- Suopohjien laidunnus
perusteellinen selvitys tehty v.2003 Suunnitelmallinen naudanlihantuotanto
-hankkeessa, saatavissa SV/AtriaNauta
- Yhteislaidunnus

Laidunsystemit

Emolehmien laidunalan tarve emoa ja vasikkaa kohden

Alkukesällä

- * hyvällä laitumella 0.24-0.30 ha
- * heikommalla laitumella tai huonompana vuonna 0.35-0.40 ha
- heinäkuun puolivälin jälkeen 0.45-0.65 ha
- loppukesän tarve riippuu kasvukaudesta, halutusta lisäruokinnasta ja vieroituskäytännöstä
- joustavuuden säilyttäminen tärkeää

Laidunryhmien suunnittelu

- Kevätpoikivassa karjassa = astutussuunnitelma
- tarkistettava, ettei isäsonnit astu tyttäriä tai hiehoille kelpaamaton sonni hiehoja
- Arvioitava, montako emoa/hiehoa sonni voi astua
- Aseta pienet ryhmät pienille pinta-aloille, suuri lauma suurelle alueelle
- Tarkista, että laidunkierto on mahdollista kaikissa ryhmissä

Kuljetusvaunu

Korvamerkit

- Aseta kaikille eläimille kaikki korvamerkit ja korvausmerkit ennen laitumelle laskua ja kirjaa ylös heti, kun yksiksi neljästä merkistä tippuu

Emo imee toista emoa

- Kiinnitä ennen laidunkautta ongelmaimijälehmillä turpapiikkilaite, poista tämä emo vieroituksen jälkeen

Varaudu
Kuivaan
Laidun-
kauteen

Mitä hyvää, mitä huonoa juottokärryssä?

Juottoallas uimurilla

Ei tyhjene
Koskaan, joten
Sonni ei puske
Sitä päin aitaa
Ja vasikat
Ylettävät aina
Juomaan.
Kestävä malli

ATRIA

Hyvä ruoka – parempi mieli.

EuroTier08

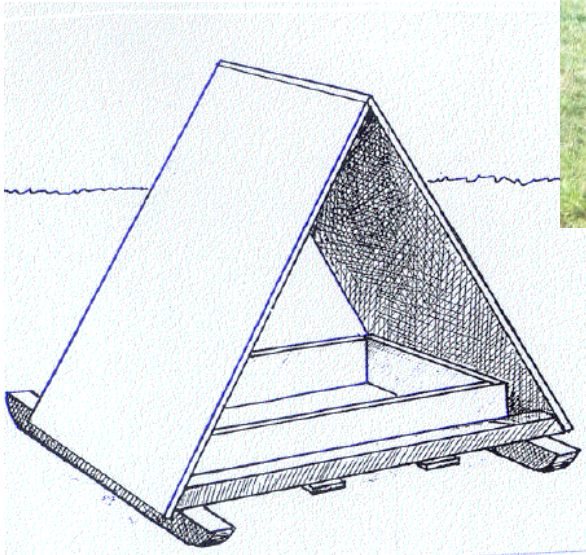

Muista kivennäisruokinta ja lisärehustusvalmius

Laidunpumpulla vettä vesistöstä

Suojaa kivennäiset
sateelta ja lialta,
älä myöskään
kuormita ympäristöä
äläkä haaskaa

Tarkkailulista laitumelle

- Emon ja vasikan korvanumerot samalle riville
- Valmis listaus ”Emo ja viimeisin poikiminen” suoraan Minun Maatilani-ohjelmasta tulostettavissa
- Kiimahavainnoille omat sarakkeet
- Lista laidunryhmittäin tai muistiinpanot pieneen muistikirjaan, jota on täydennetty jo ennen laidunkautta

Kirjanpito laidunkaudesta

- Milloin laidunkausi alkoi/päättyi
- Milloin lohkoa vaihdettiin
- Mitkä eläimet on milläkin laidunalueella eli laidunryhmien kokoonpano
- Mikä sonni astumassa mitäkin ryhmää ja ennen kaikkea mistä päivästä mihin päivään
- Jos laidunkaudella ryhmään lisätään eläimiä, muistetaan kirjata nämä päivät ylös

Astutuskirjanpito

- Vaikka kaikkia kiimoja ja astumisia ei näkisikään on jokainen ylöskirjattu havainto tärkeä, kun arvioidaan sonnin siitoskykyä ja emon hedelmällisyyttä sekä tiineyden vaihetta ja poikima-ajankohtaa
- Keinosiemennystä käytettäessä kiimoja on seurattava useita kertoja vuorokaudessa, mieluiten myöhään illalla tai aikaisin aamulla

Muut havainnot eläimistä

- Laske laiduneläimet vähintään kerran päivässä; sairaat eläimet eristäytyy laumasta
- Kirjaa heti ylös, kun huomaat, että joku eläin ontuu, utareessa on joku vika, on muita laihempi, sorkat on pitkät yms. Varaudu hoitamaan asia viimeistään laidunkauden päätteeksi (hoito/poisto?).
- Reagoi heti, jos eläin on selvästi sairas ja vaatii pikaista hoitoa: puhaltuminen, laidunkouristus, paha vamma jalassa jne.

Irtoaitoja tarvitaan

- Ellei laidun ole talouskeskuksen vieressä, varaa riittävästi irtoaitoja, jotta voit hätätilanteessa eristää sairaan eläimen laitumella hoitoa tai lastausta varten
- Mikäli lastaat eläimet syksyllä laitumelta pyörien päälle, tarvitset irtoaitoja niin paljon, että koko laidunryhmä mahtuu niiden sisälle.

Vasikat laitumelta pois ennen emoja

vasikoiden
lisäruokinta-
paikka

Helposti
Siirrettävä
käsittelypilttuu

Vasikat kesken laidunkauden

- Seuraa erityisesti nuorimpia vasikoita
- Huomaa ajoissa, kun vanhemmat vasikat tarvitsevat lisäruokaa
- Poista laitumelta yli 6 kk ikäiset sonni- ja lehmävasikat > näin voit välttää teinitiineyksiltä
- Huomaa, jos vasikat sairastuvat, makailevat paljon, laihtuvat, eivät kasva
- Kirjaa ylös, jos joku varastaa muilta maitoa, päättelee miksi?

Hyvin kasvanut lehmävasikka voi
tulla kiimaan ja tiineeksi jo
4-5 kk:n iässä eli jo ennen
vieroitusta

VAROITUS!

Miksi lisäväkirehua?

- helpompi vieroitus
- ehkäisee kasvun pysähtymistä vieroitusvaiheessa
- pötsi saa tottua rauhassa uusiin rehuihin
- tasaisempi vasikkaryhmä
- painavammat vasikat (mikäli emojen maitotuotos huono tai laidun/rehu huonoa)
- säästää nuorten emojen kuntoa

Emon maitotuotoserot
selittävät 60 % vasikoiden
vieroituspainojen eroista.

Lisäruokinnalla saadaan emojen
maitotuotoserojen vaikutuksia
tasattua

Saako vasikat syötyä emojen
lisäruokintapaikoista? Onko
emojen rehu vasikoille sopivaa?

Vasikoiden ruokintapaikka lähellä emojen oleskelualueetta

Lisäruokintalaitte laitumella helposti siirrettävä

Väkirehus veneesti

Väkirehun turvallinen koostumus

Kotiseosesimerkki:

%

Litistettyä viljaa 60

Ohrarehua 24

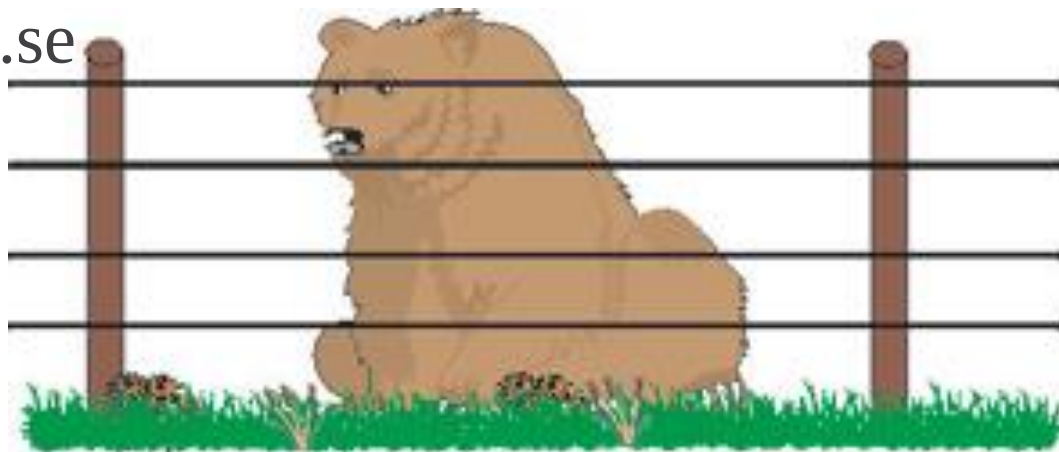
Rypsiä 13

Kasvukivennäinen 3

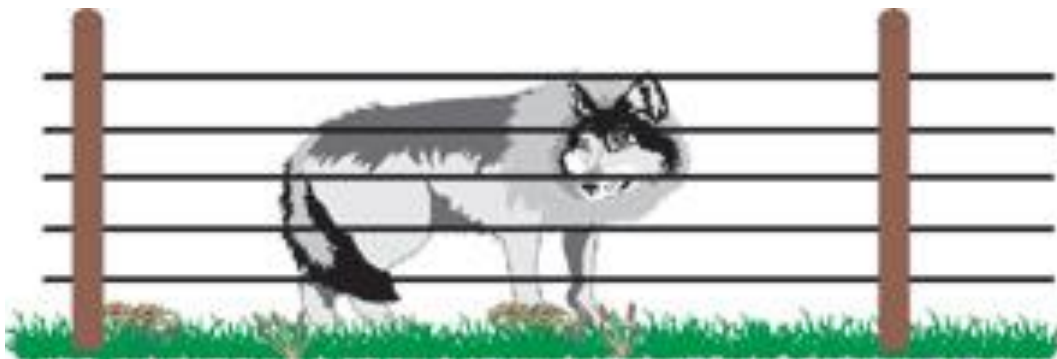
Kaura turvallisempi kuin ohra

High tensile -aita

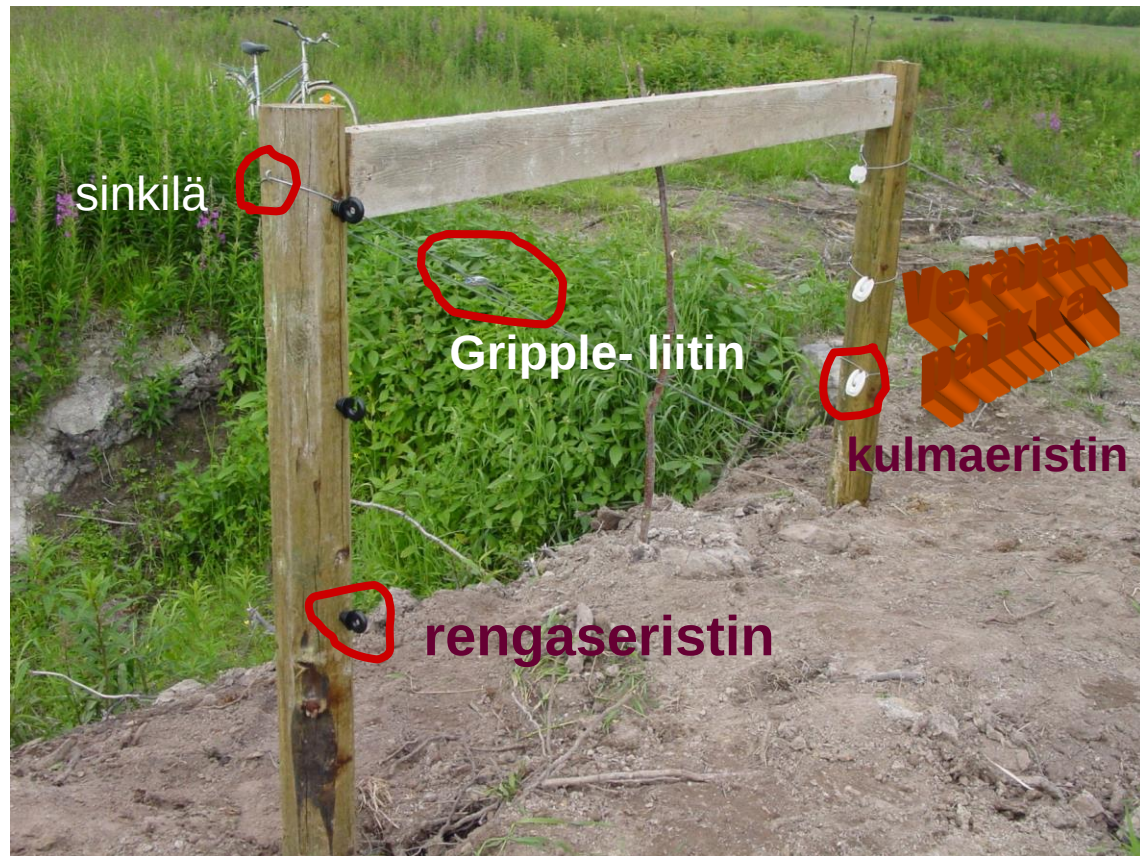
- perustuu kireään, erikoisvahvaan lankaan
- vankat aloitukset, lopetukset sekä kulmat
- välitolpat 15-20 m välein
- kiristimet
- nautojen aidassa 3-4 lankaa
- lampaiden ja vuohien aidassa 5 lankaa
- riista-aidassa lankoja enemmän

alin lanka 15-20 cm korkeudelle

Aloituspuukki ilman aitalankaa

Keskeneräinen
kulmarakenne
Ilman aitalankaa,
Linjalanka
Paikoillaan vielä

ATRIA

Hyvä ruoka – parempi mieli.

luettu kulma, paalut vähintään 1,2
m syvyydessä

Mäkeen tarvitseva puku:

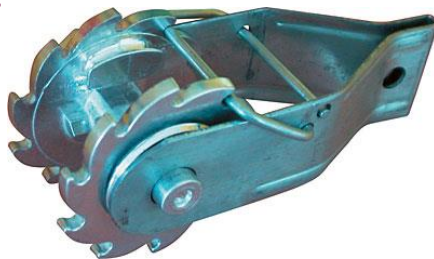
Kestävät tarvikkeet kiristämiseen

Kiristin, kaksi mallia

kiristinjousi

**2,0-2,5 mm
kolmolsgalvanoitu
teräslanka
kestää vetoa 5-600 kg**

Gripple-liitin

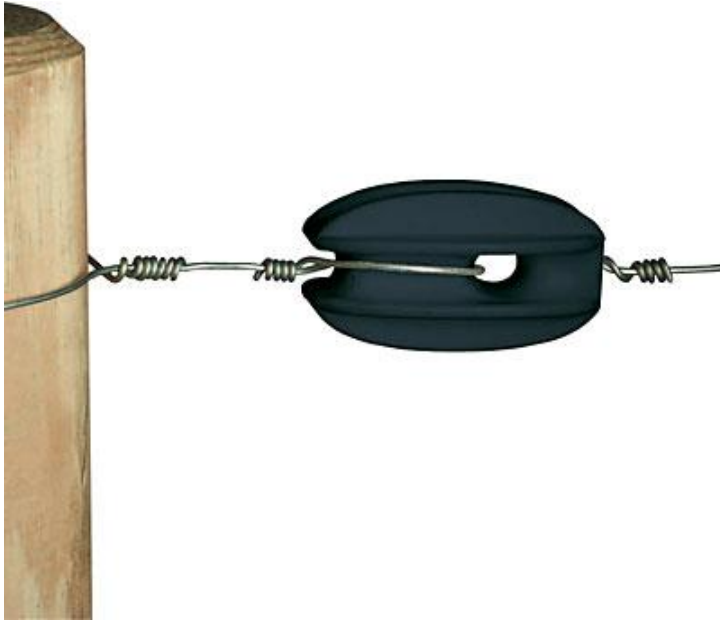
Rengaseristin

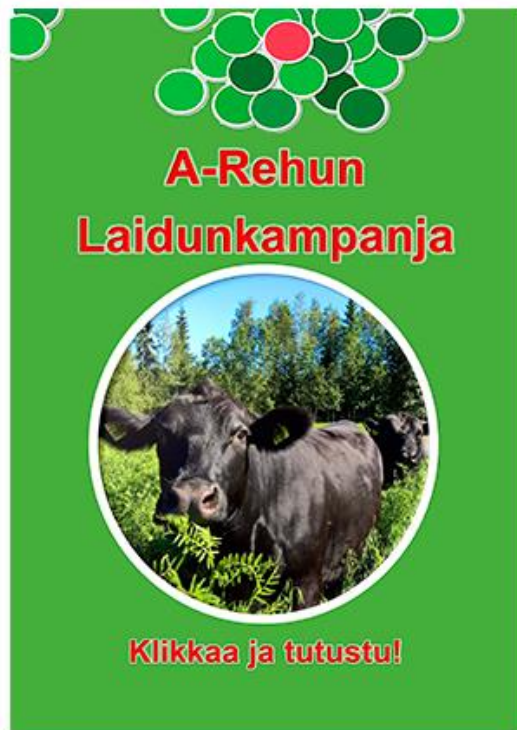

Kulmaeristin

Kulmaeristin vai Putkieristin

Aitaustarvikkeita voitte tilata verkkokaupan kautta tai puhelimitse. Aitaustarvikkeita (poislukien aitapylväät) löytyy myös Seinäjoen myymälästä. Tarvittaessa neuvomme aitauksien teossa. Varsinkin High Tensile -aidan teossa asiantuntijamme opastavat sinua. Alta löydätte myös oppaan High Tensile -aidanteon vaiheista.

Aiempien
hankkeiden
tuloksena A-
Rehu on
erikoistunut
kestoaitauksiin